

NOTĂ INFOMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea Codului Electoral
nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Proiectul *Legii pentru modificarea și completarea Codului Electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997* este elaborat de către Ministerul Justiției în scopul executării Hotărârii Curții Constituționale nr. 24 din 27 iulie 2017 „Privind controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 105-VIII din 28 martie 2017 privind desfășurarea referendumului republican consultativ asupra unor probleme de interes național” (referendumul republican consultativ).

Potrivit art. 28¹ alin. (1) al Legii nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, *Guvernul, în termen de cel mult 3 luni de la data publicării Hotărârii Curții Constituționale, prezintă Parlamentului proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea sau abrogarea actului normativ sau a unor părți ale acestuia declarate neconstituționale*, iar conform pct. 34¹ din Hotărârea Guvernului nr. 34 din 17 ianuarie 2001 despre aprobarea Regulamentului Guvernului Republicii Moldova, *Guvernul, în termen de cel mult trei luni din data publicării Hotărârii Curții Constituționale, înaintează Parlamentului proiectul de lege cu privire la modificarea, completarea sau abrogarea actului normativ declarat neconstituțional*.

În Hotărârea nr. 24 din 27 iulie 2017 Curtea Constituțională a statuat că alineatul (2) art. 144 din Codul Electoral (*în redacția Codului electoral republicat - alineatul (2) art. 155*) contravine art. 141 din Constituție. În acest sens toți subiecții abilitați cu dreptul constituțional de a iniția modificarea Legii Supreme sunt prevăzuți în mod exhaustiv în art. 141 alin.(1) din Constituție. Potrivit prevederilor constituționale, Președintele Republicii Moldova nu dispune de dreptul de a iniția modificarea Constituției.

Totodată, în jurisprudența sa, Curtea a menționat că prin textul art. 88 lit. f) din Constituție, care stipulează dreptul Președintelui Republicii Moldova de a cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința asupra problemelor de interes național, legiuitorul constituant a prevăzut posibilitatea adresării Președintelui către electorat doar pentru probleme majore, cu care s-ar putea confrunta națiunea la un anumit moment, dar nu și în legătură cu aprobarea sau respingerea unei legi de modificare a Constituției (Hotărârea nr. 57 din 3 noiembrie 1999).

Prin urmare, Curtea a menționat faptul că aspectele ce țin de modificarea Constituției nu pot intra în sfera problemelor ce ar putea fi expuse unui referendum consultativ de către Președinte. Or, această modalitate ar implica acordarea în mod implicit Președintelui Republicii Moldova a dreptului de inițiativă pentru modificarea Constituției, fapt contrar articolului 141 din Constituție.

Totodată, Curtea Constituțională a statuat că, deși art. 148 din Codul Electoral (*în redacția Codului electoral republicat - art. 159*) stabilește că inițierea referendumului privind revizuirea Constituției se efectuează în condițiile art. 141 din Constituție, în același timp, prevederile art. 144 alin. (2) (*art. 155 alin. (2)*), stabilesc că subiecții menționați la alin.(1) art. 144 Codul Electoral (*alin. (1) art. 155*), printre care se regăsește și Președintele Republicii Moldova, pot iniția orice tip de referendum. În acest sens, Curtea a constatat că prevederile art. 144 alin. (2) din Codul Electoral (*în redacția Codului electoral republicat - art. 155 alin. (2)*) contravin art. 141 din Constituție.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin proiectul *Legii pentru modificarea și completarea Codului Electoral* se propune instituirea unor norme clare și previzibile în privința tipurilor de referendum republican și subiecții care dispun de dreptul de inițiere a acestora.

Având în vedere prevederile art. 75 din Constituția Republicii Moldova, posibilitatea de a iniția orice tip de referendum prevăzut de art. 154 din Codul electoral aparține doar Parlamentului. Astfel, la art. 155 alin. (2) din Codul electoral s-a propus concretizarea că doar subiecții prevăzuți la lit. b) au dreptul de a iniția orice tip de referendum.

La fel, în scopul racordării prevederilor Codului electoral la reglementările constituționale în materia dreptului de inițiere a referendumului republican s-a propus excluderea din art. 161 din cod a decretului Președintelui ca instrument de inițiere a referendumului legislativ. Or, în contextul art. 88 lit. f) din Constituție, Președintele poate iniția doar referendum consultativ.

Pentru a se asigura o reglementare coerentă și integrală a aspectelor ce țin de inițierea referendumului consultativ s-a propus completarea Codului electoral cu art. 160¹. Articolul stabilește subiecții cu drept de inițiere a referendumului consultativ, scopul referendumului consultativ, actele prin care se inițiază și conținutul acestora.

Pentru concentrarea tuturor aspectelor relevante acestui tip de referendum într-un singur articol, s-a intervenit și în art. 154 din Codul electoral, încât alin.(4), corespunzător celorlalte alineate a respectivului articol, să numească doar tipurile de referendum, iar detaliile privind acestea să fie reglementate în articole distincte după modelul art. 159,160 și 163 din Cod.

3. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiect de lege nu va necesita cheltuieli financiare din partea statului.

4. Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative învigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate

Drept urmare a adoptării prezentului proiect nu va fi necesară modificarea și completarea altor acte normative.

5. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege este plasat pe pagina web a Ministerului Justiției (directorul „Transparența decizională”, compartimentul „Proiecte de acte normative remise spre coordonare”).

Secretar de stat

Nicolae EȘANU